

A NÉMETALFÖLDI SZABADSÁGHARC

GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HELYZET

- Északnyugat: gátak építése – köv.: szabad paraszti réteg kial.
- fejlett textilipar(posztómanufaktúrák) – délen: Antwerpen,Amszterdam,Leyden, Hága
- kereskedelem: a balti-tengeri kereskedelem irányítását átvették a Hanza-városoktól
- fémipar, heringhalászat, hajóépítés – tőkés manufaktúra elterjedése
- bér munkások foglalkoztatása
- erős középréteg kial. – vállalkozó polgárság rétege
- laza függésben élő társadalom - a tartományok széleskörű rendi önkormányzattal rendelkeznek (Habsburg Miksa szentesítette szabadságlevél)
- reformáció: kálvini és anabaptista irányzat északon elterjed
- spanyol tartomány, az ide áramló gyarmati kincs itt tőkévé válik, kollektív munka, szakértelem hagyománya

SZABADSÁGHARC KIROBBANÁSÁNAK OKAI

- Spanyol tartomány, kormányzó(székhelye: Brüsszel): **Pármai Margit** helytartó
- protestantizmus betiltása, (kálvinizmus, anabatizmus terjedése) - **inkvizíció**
- tartományi önkormányzat nincs, helytartó áll az élén, zsoldoshadsereg jelenléte
- adók: rendkívül **magas adók** – hétszer annyi, mint a gyarmatokról beáramló nemesfém
- alkabala kivetése: ingó és ingatlan németalföldi vagyona 5-10% spanyol adó
- köv.: **spanyolellenesség**
- általános társadalmi elégedetlenség – a nemesség áll a mozgalom élére
- **Orániai Vilmos, Egmont és Hoorn** gróf vez.-vel: szövetség létrehozása
- **1566. nemesi küldöttség** a helytartónál 300 nemes - követelések:
- eretneküldözések megszüntetése
- Helyi nemesség bevonása a hadseregbe+az ország kormányzásába
- Tartománygyűlés összehívása
- elutasítás (**koldustarisznya**)- heves protestáns **népmozgalom** - képrombolók
- 1567. **Alba herceg** kinevezése helytartónak - terror, hadsereg uralma, kivégzések
- **1568. Egmont gróf és Hoorn admirális** - a békés út híveinek halála, Orániai Vilmos elmenekül
- a kegyetlenkedések következménye: a spanyolok elleni vallásháború **szabadságharccá** alakul
- **1572. általános lázadás** - tengeri, erdei népmozgalom (parasztok és halászok felkelése)
- **Orániai Vilmos** zsoldosokkal visszatér (**helytartónak választják**)
- városok polgársága fegyvert fog
- **1575. Holland és Zeeland** függetlennek nyilvánítja magát
- Köv.: spanyolok feldűlják Antwerpent
- **1576. déli katolikus tartományok is láznak** - németalföldi szövetség (**genti egyezmény**), de hamarosan a radikalizálódás és az éles vallási ellentét miatt kilépnek, kiegyeznek a spanyolokkal

- **1579. utrechti unió** - protestáns tartományok különállása- északi tartományok szövetsége (déliiek : arras-i unió)
- **1581. Az északi államok** kinyilvánítják **függetlenségüket** Spanyolországtól - és:
- a **Németalföldi Köztársaság** megalakulása– neve: Hollandia
- Anglia és Franciaország segíti Hollandia harcát a spanyolok ellen
- **1609. Hollandia függetlensége** - a spanyolok elismerik
- Belgiumban 1585-re helyreállt a spanyol uralom (Farnese)

HOLLANDIA

- A **polgári forradalom** jellemzői: vallási jelszavak + függetlenségi harc
- Köv.: a hatalom a nemesség (támogatja a harcot) és a polgárság kezébe jut
- Helytartó: Holland tartomány vezetője
- Törvényhozó testület: rendi gyűlés - a tartományok küldték ide választott képviselőiket
- Minden tartománynak egy szavazata volt
- Állandó hadsereg kialakítása - gyarmatosítás
- Nemzetté válás megindul – kálvinizmus: államvallás – az egyház az állam irányítása alá került
- **Kapitalista fejlődés:**
- **Manufaktúra-ipar:** hajóépítés, posztó, selyem, vászonipar, optikai eszközök, nyomdászat, gyémánt és üvegcsiszolás
- **Tengeri kereskedelem:** portugál gyarmatok megszerzése, indonéz szigetvilág, Dél-Afrika, Új-Amszterdam, Fokváros
- 1602. holland Kelet-Indiai Társaság, majd: Nyugat-Indiai Társaság
- Amszterdam: a világkereskedelem középpontja (elsősorban: fűszerkereskedelem)
- Hollandia: a világ első pénzügyi nagyhatalma
- **Mezőgazdaság:** az első "modern agrárgazdaság"
- vetésforgó- köv.:takarmányozás – köv: intenzív állattenyésztés- istállózó állattartás
- köv.: trágyázás- belterjes földművelés: a tengertől elhódított területeken zöldség- és virágkertészet, ipari növények termesztése
- specializálódás: tejgazdaságok kial.
- Technikai fejlődés:szélkerék, szivattyú, csatornák- öntözés, közlekedés, gépesítés (cséplőgép 1636.)

SPANYOLORSZÁG

- Gazdasági hanyatlás
- Németalföld elszakadása
- Gyarmatokról csökken a nemesfém-beáramlás (csökken az ottani bányák termelése)
- Angol és francia kalózkodás rendszeres fosztogatásai
- 1588. a Nagy Armada pusztulása
- 1610. zsidók és moriszkók elűldözése – köv.: a gazdasági hanyatlás felgyorsul
- 1640. Portugália visszaszerezte függetlenségét
- XVII. sz. közepe: Spanyolország elveszíti nagyhatalmi státuszát